

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Απαντήσεις στις ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπίδης

Τμήμα Φιλολογίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά μαθήματα **ΠΠ**

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπίδης,

Τίτλος μαθήματος: «Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία: Ηρόδοτος.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1802/>

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διάλεξη 2: Το πέρασμα από την μυθική προ(ωτ)ο-ιστορία στην ηροδότειο ιστορία (Α 1-7)».

1.Ερώτηση

Να παρουσιάσετε συνοπτικά τον ορισμό της "ιστορίας" και να αναφερθείτε στη διαφορά της από τη χρονογραφία.

Απάντηση

«Ιστορία» είναι ένα αφήγημα/κατασκευή του εκάστοτε συγγραφέως, όπου τα γεγονότα εναλλάσσονται με τη σχέση αιτίου-αιτιατού. Η χρονογραφία είναι ένας κατάλογος γεγονότων. Η ιστορία διαφέρει από τη χρονογραφία, καθώς δίνει έμφαση στην χρονική ή αιτιακή προτεραιότητα των γεγονότων. Η χρονική όμως προτεραιότητα δε δηλώνει και αιτιακή προτεραιότητα. Η σχέση αυτή αναδεικνύεται μέσα από το αφήγημα και όχι μέσα από τη χρονογραφία.

2. Ερώτηση

Ποιός ευθύνεται για τη σύγκρουση Ελλάδας-Ασίας και ποιός δίνει οριστική απάντηση στο ερώτημα αυτό;

Απάντηση

Η οριστική απάντηση στο γενεσιουργό ερώτημα του αφηγήματος, δηλ. ποιος ευθύνεται για την (υπερχρονική) σύγκρουση Ελλάδος-Ασίας, παρέχεται από τον ίδιο τον συγγραφέα (έγώ) με την στοχοποίηση του Ασιάτη Κροίσου (τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἕλληνας).

Διάλεξη 3: Μακεδονικός λόγος (Ε 17-22)

1.Ερώτηση

Να αναφέρετε επιγραμματικά πέντε παραμυθικά στοιχεία της αφηγήσεως.

Απάντηση

Τα παραμυθικά στοιχεία της αφηγήσεως είναι:

- η συμποσιακή ατμόσφαιρα,
- ο ωμός ερωτισμός,
- η παρενδυσία,
- ο αριθμός 7,
- η (βολική) εξαφάνιση των θυμάτων (πρβ. την ομηρική εξαφάνιση των ερειπίων της Τροίας από τον Ποσειδώνα).

2. Ερώτηση

Ποια ήταν η μοναδική πράξη αντίστασης των (υπό κατοχήν) Μακεδόνων κατά των Περσών;

Απάντηση

Η δολοφονία των απεσταλμένων του Μακεδονίου από τον Αλέξανδρο Α΄ ήταν η μοναδική πράξη αντίστασης των (υπό κατοχήν) Μακεδόνων κατά των Περσών.

Διάλεξη 4: Ο Αρισταγόρας στη Σπάρτη (Ε 49-51)· Η Μεταπολίτευση των Αθηνών: από τους Πεισιστρατίδες στους Αλκμεωνίδες (μέρος α΄) (Ε 55-58)

Ερώτηση

Για ποιο λόγο ο Αρισταγόρας ζήτησε βοήθεια από τη Σπάρτη και ποια απάντηση έλαβε από τους Σπαρτιάτες;

Απάντηση

Ο Αρισταγόρας, εξαιτίας της ήττας στη Νάξο, βρέθηκε σε εξαιρετικά δύσκολη θέση. Κατάλαβε ότι οι Πέρσες θα τον τιμωρούσαν επειδή δεν μπορούσε να πληρώσει τα χρήματα που χρωστούσε στον Αρταφέρνη και δεν κατάφερε να καταλάβει την πόλη, γι' αυτό και έπεισε τους κατοίκους της πόλης του να ξεγεραθούν κατά των Περσών. Για να πετύχει το στόχο τους προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

- Συγκάλεσε συμβούλιο με τους διανοούμενους του και όλοι τάχθηκαν υπέρ του, εκτός από τον Εκαταίο το Μιλήσιο.
- Παραιτήθηκε από τύραννος και κήρυξε την πόλη του δημοκρατία.
- Συγκέντρωσε όλους τους Έλληνες που συμμετείχαν στην πολιορκία της Νάξου, συνέλαβε τους τυράννους και τους έστειλε στις πόλεις τους, με σκοπό να κερδίσει τη στήριξη.
- Ζήτησε τη βοήθεια των πόλεων της ηπειρωτικής Ελλάδος για ν' αντιμετωπίσει τους Πέρσες.

Ο Αρισταγόρας για να πετύχει το σκοπό του πήγε στη Σπάρτη και ζήτησε από τους Σπαρτιάτες να πολεμήσουν στο πλευρό του εναντίον των Περσών. Οι Σπαρτιάτες όμως αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην ιωνική επανάσταση.

Διάλεξη 5: Η Μεταπολίτευση των Αθηνών: από τους Πεισιστρατίδες στους Αλκμεωνίδες (μέρος β') (Ε 62-72)

Ερώτηση

Να παρουσιάσετε συνοπτικά την πολιτειακή μετάβαση των Αθηνών από την τυραννίδα στη δημοκρατία, όπως καταγράφεται στο ηροδότειο κείμενο.

Απάντηση

Γύρω στα μέσα του 6ου αιώνα ο Πεισίστρατος εδραίωσε το τυραννικό πολίτευμα στην Αθήνα. Μετά τον θάνατό του (527 π.Χ.), τον διαδέχθηκαν οι δύο γιοι του, Ίππαρχος και Ιππίας. Η τυραννική αρχή των Πεισιστρατίδων καταλύθηκε το 510 π.Χ. από την αριστοκρατική οικογένεια των Αλκμεωνιδών. Η δημοκρατία προέκυψε μέσα από μια διαδικασία σύγκρουσης των δύο κυριότερων πολιτικών παρατάξεων: από τη μία μεριά των αρίστων και των οπαδών τους και από την άλλη του δήμου, του πλήθους των ελεύθερων πολιτών, που όμως δεν κατείχαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα την επαύριο της εκδίωξης των τυράννων από την Αθήνα (510 π.Χ.). Επώνυμος άρχων εκλέχθηκε ο Ισαγόρας, ένας ευγενής που είχε τη στρατιωτική στήριξη του βασιλιά της Σπάρτης Κλεομένη (ο οποίος είχε παρέμβει στρατιωτικά και είχε εκδιώξει τον Ιππία και τους οπαδούς του από την Αθήνα, καταλύοντας την πεντηκονταετή τυραννία της οικογένειας των Πεισιστρατιδών). Ο Κλεισθένης με τη νομοθεσία του αναμόρφωσε ουσιαστικά το αθηναϊκό πολιτειακό σύστημα και εγκαθίδρυσε το δημοκρατικό πολίτευμα (508 π.Χ.). Στόχος του ήταν η ουσιαστική συνένωση των ανθρώπινων ομάδων που παρέμεναν χωρισμένες λόγω της διαφορετικής τους κοινωνικής, οικονομικής, εδαφικής και θρησκευτικής κατάστασης σε ένα ομοιογενές σύνολο-πόλη αποτελούμενο από πολίτες όμοιους και ίσους. Ο Ισαγόρας και ο Κλεομένης αντέδρασαν. Ο Κλεισθένης εξορίστηκε. Αργότερα εξορίστηκαν 700 ακόμη οικογένειες. Όταν όμως ο Ισαγόρας επιχείρησε να αντικαταστήσει τη βουλή με ένα σώμα 300 υποστηρικτών του, τα μέλη της αντέδρασαν και κάλεσαν το λαό στα όπλα. Οι εξεγερμένοι Αθηναίοι εκδίωξαν τους Σπαρτιάτες και επανέφεραν τον Κλεισθένη και τους εξόριστους πολίτες. Ο λαός (δήμος) είχε θριαμβεύσει σε αυτή την πρώτη πολιτική επανάσταση της ιστορίας.

Διάλεξη 6 Η Μεταπολίτευση των Αθηνών: από τους Πεισιστρατίδες στους Αλκμεωνίδες (μέρος γ') (Ε 73-78) – Γενεαλογία ελληνικού έθνους (Α 56-58)

1.Ερώτηση

Να παρουσιάσετε συνοπτικά τη διαμάχη Κλεισθένους-Ισαγόρα.

Απάντηση

Όταν έληξε τυραννίδα των Πεισιστρατιδών επανεμφανίστηκαν στην Αθήνα δύο πολιτικά ρεύματα που υπήρχαν πριν από το καθεστώς του Πεισιστράτου: η παράταξη των Παραλίων, με αρχηγό τον Κλεισθένη, και η παράταξη των Πεδινών, δηλαδή της αριστοκρατικής τάξης, με αρχηγό τον Ισαγόρα, ο οποίος, με την υποστήριξη των αριστοκρατών, που δεν είχαν θιγεί από τους τυράννους, καθώς και μεγάλης μερίδας των αγροτών, που δεν εμπιστεύονταν τους Αλκμεωνίδες, εξελέγη επώνυμος άρχων. Ο Κλεισθένης, αντιδρώντας στην εκλογή του Ισαγόρα, πρότεινε σειρά πολιτειακών μεταρρυθμίσεων που είχαν μεγάλη απήχηση στον λαό. Ο Ισαγόρας τότε, μη έχοντας νόμιμα μέσα για να εμποδίσει την υπερψήφιση των μέτρων του Κλεισθένους, ζήτησε και αυτός τη βοήθεια των Σπαρτιατών. Οι Σπαρτιάτες, με την απειλή των όπλων, υποχρέωσαν τους Αθηναίους να εξορίσουν τον Κλεισθένη υπενθυμίζοντάς τους το μίasma της οικογένειάς του από το Κυλώνειο άγος (632 π.Χ.), όταν οι Αλκμεωνίδες είχαν σφαγιάσει στο ιερό της Αθηνάς στην Ακρόπολη τους οπαδούς του παρ' ολίγον τυράννου Κύλωνος. Το 508 π.Χ. ο Κλεισθένης εξορίστηκε. Τον δρόμο της εξορίας πήραν μαζί του και 700 αθηναϊκές οικογένειες. Όταν όμως ο Ισαγόρας επιχείρησε να επιβάλει ολιγαρχικό καθεστώς αντικαθιστώντας τη Βουλή με 300 δικούς του ανθρώπους, οι Αθηναίοι εξεγέρθηκαν, έδιωξαν τους Σπαρτιάτες και τους οπαδούς του Ισαγόρα και ανακάλεσαν τον Κλεισθένη.

2. Ερώτηση

Να παρουσιάσετε τη γενεαλογία του ελληνικού έθνους.

Απάντηση

Οι αρχαίοι Δωριείς έθνος ελληνικό, μετακινούμενο, οι αρχαίοι Ίωνες έθνος πελασγικό, αυτόχθον· οι νεώτεροι Δωριείς και Ίωνες ονομάζονται Έλληνες και έχουν αφομοιώσει τους Πελασγούς.

Διάλεξη 7 Ιωνική Επανάσταση - Άλωση των Σάρδεων (E 100-102)· Τα προ της ναυμαχίας της Λάδης (Z 6-10)· Η τύχη των ηττημένων Ελλήνων (Z 32)

1.Ερώτηση

Σε ένα σύντομο κείμενο να αφηγηθείτε τα γεγονότα τα οποία οδήγησαν στην Ιωνική επανάσταση.

Απάντηση

Η εξέγερση των Ιωνικών πόλεων ήταν αποτέλεσμα των ενεργειών του τυράννου της Μιλήτου, Αρισταγόρα, ο οποίος με την βοήθεια του σατράπη Αρταφέρνη προσπάθησε να καταλάβει το νησί της Νάξου. Όταν η αποστολή απέτυχε, ο Αρισταγόρας για να αποφύγει την τιμωρία για τις υποσχέσεις που είχε δώσει στον σατράπη, ξεκίνησε την επανάσταση στις δυσारेστημένες Ιωνικές πόλεις. Ολόκληρη η Ιωνία επαναστάτησε και πολύ σύντομα απελευθερώθηκε από την τυραννία.

2. Ερώτηση

Να παρουσιάσετε συνοπτικά τα γεγονότα που οδήγησαν στην Άλωση των Σάρδεων.

Απάντηση

Ο Αρισταγόρας πήγε στην Σπάρτη και ζήτησε την βοήθεια τους (βλ. διάλεξη 4). Ο βασιλιάς Κλεομένης προσωπικά στην αρχή ήθελε να βοηθήσει τους Ίωνες, αλλά οι Λακεδαιμόνιοι πήραν την απόφαση να μην αναμειχθούν σε μια τόσο μακρινή εκστρατεία. Μετά από την άρνηση της Σπάρτης, ο Αριστάγορας πήγε στην Αθήνα και τους έπεισε να βοηθήσουν την εξέγερση. Οι Αθηναίοι και οι Ερετριείς έστειλαν στόλο (20 τριήρεις οι Αθηναίοι και 5 οι Ερετριείς) και ενώνοντας τις δυνάμεις τους με τις Ιωνικές, βάρδισαν και επετέθησαν στην πόλη των Σάρδεων. Η πόλη πυρπολήθηκε και τότε καταστράφηκε ο περίφημος Ναός της Κυβέλης και τα περσικά ιερά των Σάρδεων. Οι Έλληνες όμως απέτυχαν να καταλάβουν την Ακρόπολη και στην επιστροφή τους προς τα παράλια, ο Περσικός στρατός τους επιτέθηκε πλησίον της Εφέσου και τους κατεδίωξε. Μετά από αυτό το γεγονός, οι Αθηναίοι γύρισαν πίσω και δεν αναμείχθηκαν ξανά στις Ιωνικές υποθέσεις. Οι Πέρσες για να εκδικηθούν την Αθήνα που υποκίνησε την επανάσταση, έκαψαν αργότερα τα οικοδομήματα της Ακρόπολης των Αθηνών.

3.Ερώτηση

Σε ποιο άλλο ιστορικό γεγονός παραπέμπει η ναυμαχία της Λάδης; Γιατί ο Ηρόδοτος εστιάζει στην απάνθρωπη τύχη των αιχμαλώτων;

Απάντηση

Η ναυμαχία της Λάδης συνιστά το αφηγηματικό αρνητικό της ναυμαχίας της Σαλαμίνας· και η απάνθρωπη τύχη των αιχμαλώτων λειτουργεί προειδοποιητικά για τον υπαρκτό ακόμη (στην εποχή του Ηροδότου) κίνδυνο από την Περσία.

Διάλεξη 9: Β' Περσική Εκστρατεία – Άλωση Νάξου και Ερετρίας (Ζ 94-104)

1.Ερώτηση

Από ποιόν υποκινήθηκε η δεύτερη εκστρατεία των Περσών κατά της Ελλάδας;
Ποια ήταν η αφορμή και ποια η πραγματική αιτία;

Απάντηση

Ο βασιλιάς των Περσών, Δαρείος, οργάνωσε στα 490 π.Χ. μια δεύτερη εκστρατεία κατά της Ελλάδας, με πρόσχημα να τιμωρήσει τους Αθηναίους και τους Ερετριείς, επειδή βοήθησαν στην επανάσταση των Ιώνων. Όμως ο πραγματικός σκοπός του ήταν να κυριαρχήσει στο Αιγαίο, να υποτάξει ολόκληρη την Ελλάδα και να στραφεί έπειτα εναντίον και της υπόλοιπης Ευρώπης.

2.Ερώτηση

Να παρουσιάσετε συνοπτικά την πορεία του περσικού στρατού μέχρι την Άλωση της Ερέτριας.

Απάντηση

Ο περσικός στρατός αρχικά επιτέθηκε στη Λίνδο, αλλά δεν κατάφερε να την καταλάβει. Στη συνέχεια κινήθηκε προς τη Σάμο και μετά επιτέθηκε στη Νάξο, με σκοπό να τιμωρήσει την πόλη για την αποτυχημένη πολιορκία η οποία διεξήχθη εννέα χρόνια νωρίτερα. Οι Πέρσες κατάφεραν να καταλάβουν την πόλη, καταστρέφοντας πολλούς ναούς. Έπειτα κατευθύνθηκαν προς τη Δήλο. Ο Δάτης για να πείσει τους κατοίκους της Δήλου, έκαψε τριακόσια τάλαντα από λιβάνι στον βωμό του Απόλλωνα. Τότε, ο στόλος άρχισε να κινείται προς την Ερέτρια, κατακτώντας κάθε πόλη στον δρόμο του και αναγκάζοντας τους κατοίκους να του δίνουν ομήρους και στρατεύματα. Ωστόσο, οι κάτοικοι της

Καρύστου αρνήθηκαν να κάνουν κάτι τέτοιο, γι' αυτό και οι Πέρσες επιτέθηκαν και κατέλαβαν την πόλη, αναγκάζοντας τους κατοίκους να παραδοθούν. Στη συνέχεια οι Πέρσες κατευθύνθηκαν προς την Ερέτρια. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, οι Ερετριείς χωρίστηκαν σε τρία στρατόπεδα: οι πρώτοι ήθελαν να φύγουν απ' την πόλη, οι δεύτεροι να αντισταθούν και οι τρίτοι ήθελαν να παραδοθούν στους Πέρσες, ωστόσο οι περισσότεροι αποφάσισαν να μείνουν στην πόλη. Οι Πέρσες για έξι μέρες πολιορκούσαν την πόλη, μέχρι που δύο Ερετριείς άνοιξαν τις πύλες της πόλης και επέτρεψαν στους Πέρσες να εισέλθουν στην πόλη. Οι τελευταίοι κατέστρεψαν την πόλη, έκαψαν τους ναούς και υποδούλωσαν όσους Ερετριείς παρέμειναν στην πόλη.

Διάλεξη 10: Απόβαση στον Μαραθώνα - Το σχέδιο του Μιλτιάδη και η διχογνωμία των Αθηναίων στρατηγών (Z 105-110).

1.Ερώτηση

Για ποιους λόγους η Σπάρτη αρνήθηκε να συμμετάσχει στον πόλεμο εναντίον των Περσών; Ποιος λόγος φαίνεται πιο πειστικός;

Απάντηση

Οι Σπαρτιάτες αρνήθηκαν να βοηθήσουν την Αθήνα επειδή (α) προσέβλεπαν στην εκμηδένισή της και την εξάλειψή της ως ανταγωνιστικής δύναμης· (β) δεν ήθελαν να προκαλέσουν την μήνιν της Περσίας αλλά να παραμείνουν οι επιτήδειοι ουδέτεροι· (γ) όντως ήταν δεσμευμένοι από την τέλεση των Καρνείων και, παρά την θέλησή τους, ώφειλαν να υπακούσουν στους θεούς.

Το (α) δεν είναι παρά προβολή του μεταπολεμικού ανταγωνισμού των δύο πόλεων διότι η Αθήνα το 490 π.Χ. υστερούσε κατά πολύ σε ισχύ από την Σπάρτη· ενώ και το (β) δεν ισχύει διότι η Σπάρτη ήταν ήδη δηλωμένος εχθρός

της Περσίας. Πιθανώτερο το (γ) διότι οι Σπαρτιάτες θεωρούσαν εαυτούς ιερούς πολεμιστές των θεών, οπότε η παραβίαση των θρησκευτικών κανόνων εθεωρείτο αδιανόητη.

2.Ερώτηση

Να παρουσιάσετε συνοπτικά το σχέδιο του Μιλτιάδη.

Απάντηση

Ο Μιλτιάδης, στρατηγός έμπειρος και ιδιοφυής, έπεισε τους συστρατήγους του να δοθεί η μάχη στο Μαραθώνα υιοθετώντας επιθετική τακτική. Γνώριζε τη στρατηγική των Περσών και τα σημεία που πλεονεκτούσαν. Είχε, παράλληλα, επίγνωση της αξίας της φάλαγγας των οπλιτών. Γι' αυτό προσπάθησε να μειώσει την δυνατότητα των εχθρών και να αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματα του στρατού του. Το στρατηγικό του σχέδιο επιδίωκε να εξουδετερώσει τους τρεις παράγοντες που λειτουργούσαν υπέρ των Περσών: την αριθμητική υπεροχή, το ακαταμάχητο ιππικό και τα φονικά τοξεύματα. Για να εξουδετερώσει την αριθμητική υπεροχή των αντιπάλων παρέταξε τους Αθηναίους σε γραμμή μετώπου (περίπου 1600μ.) ίση μ' εκείνη των Περσών αλλά με αδύναμο το κέντρο και πολύ ενισχυμένα τα άκρα. Έτσι, όχι μόνο θα απέφευγε την κύκλωση του στρατού του, αλλά θα εξασφάλιζε και στρατηγικές προϋποθέσεις για την επιτυχία της επίθεσης. Για να υπερνικήσει το περσικό ιππικό και τα τοξεύματα, έπρεπε να μειώσει το χρόνο προσπέλασης των Αθηναίων στο περσικό μέτωπο και έπειτα να κάνει αιφνιδιαστική επίθεση. Ο ελληνικός στρατός πλησίασε την εχθρική παράταξη και η απόσταση που χώριζε τους δύο στρατούς ήταν 1500 μ. Η κατάλληλη ευκαιρία για να αρχίσει η μάχη, δόθηκε όταν το περσικό ιππικό αποσύρθηκε από την πεδιάδα, πιθανόν για να επιβιβαστεί στα πλοία και να καταλάβει την αφρούρητη Αθήνα.

Διάλεξη 11: Η Μάχη του Μαραθώνα (Ζ 111-120)

1.Ερώτηση

Για ποιούς λόγους ο Μιλτιάδης παρατάσσει τον αθηναϊκό στρατό με ενισχυμένα άκρα και ασθενικό κέντρο;

Απάντηση

Ο Μιλτιάδης παρατάσσει τον αθηναϊκό στρατό με ενισχυμένα άκρα και ασθενικό κέντρο (α) για να αποφύγει την υπερφαλάγγιση και (β) να αποκτήσει τοπική υπεροχή ώστε τα νικητήρια άκρα να ενωθούν σε ενιαία φάλαγγα και να επιτεθούν από τα νώτα στο προελαύνον περσικό κέντρο – Κρίσιμος παράγων ο χρόνος.

2.Ερώτηση

Γιατί έλειπε το περσικό ιππικό από την μάχη του Μαραθώνα;

Απάντηση

Κατά πάσα πιθανότητα οι ιππείς με τα άλογα είχαν επιβιβαστεί στα (ιππαγωγά) πλοία με προορισμό το Φάληρο και τελικό στόχο την επέλαση προς την αφύλακτη Αθήνα.

3. Ερώτηση

Να παρουσιάσετε συνοπτικά τις τρεις φάσεις της μάχης του Μαραθώνα.

Απάντηση

Η μάχη του Μαραθώνα διεξήχθη το 490 π.Χ. και διακρίνεται σε τρεις φάσεις:

Α' φάση: Ο Μιλτιάδης δίνει το σύνθημα να αρχίσει η έφοδος. Οι Έλληνες επιτίθενται και τα άκρα της περσικής παράταξης υποχωρούν προς τη θάλασσα. Παράλληλα το αδύναμο ελληνικό κέντρο υποχωρεί, αλλά χωρίς σοβαρές απώλειες.

Β' φάση: Τα ενισχυμένα αθηναϊκά άκρα δεν καταδιώκουν ακόμη τους Πέρσες προς τη θάλασσα, αλλά ενώνονται και αναστρέφονται προς την πεδιάδα. Έτσι

οι Πέρσες βρίσκονται κυκλωμένοι. Οι Έλληνες επιτίπτουν με γενναιότητα και ορμή στους Πέρσες και τους απωθούν ΝΑ, στην περιοχή του Σχοινιά.

Γ' φάση: Ο Μιλτιάδης δίνει το σύνθημα της καταδίωξης. Οι Πέρσες τρέπονται σε άτακτη φυγή. Αρκετοί πνίγονται στο μεγάλο έλος. Οι υπόλοιποι τρέχουν να σωθούν στα πλοία τους. Οι Έλληνες προσπαθούν να τους εμποδίσουν και καταλαμβάνουν επτά πλοία. Πολλοί Πέρσες φονεύονται κατά την επιβίβαση στα πλοία. Τελικά, ο περσικός στόλος εγκαταλείπει γρήγορα τον όρμο του Μαραθώνα.

Μετά την ήττα τους οι Πέρσες έπλευσαν προς την Αθήνα για να κάμουν απόβαση στο Φάληρο. Ο Μιλτιάδης το κατάλαβε και οδήγησε έγκαιρα το στρατό του από το Μαραθώνα στην Αθήνα. Όταν οι Πέρσες είδαν το στρατό, εγκατέλειψαν το σχέδιο τους και επέστρεψαν στην Ασία.

Διάλεξη 12: Γ' Περσική Εκστρατεία – Δυνάμεις εμπολέμων και επιχειρήσεις ψυχολογικού πολέμου στις Θερμοπύλες (Η 201-209)

1.Ερώτηση

Γιατί κρίθηκε απαραίτητη η συμμετοχή των 80 (!!!) Μυκηναίων οπλιτών στην άμυνα των Θερμοπυλών;

Απάντηση

Για να δώσει το μυθικό ομηρικό παρελθόν την σκυτάλη στο ιστορικό ηροδότειο παρόν: δεν νοείται πανελλήνιο εκστρατευτικό σώμα χωρίς την παρουσία των «φυσικών» απογόνων του Αγαμέμνονος (καθιστώντας έτσι την απουσία των Αργείων εκκωφαντικώτερη) στο πλευρό των κληρονόμων του Μενελάου και της μαχητικής αλκής των Αχαιών.

2. Ερώτηση

Τι επιδιώκει ο Ηρόδοτος με την λεπτομερή και εκτεταμένη καταγραφή των προγόνων του Λεωνίδα μέχρι τον Ηρακλή;

Απάντηση

Η λεπτομερής και εκτεταμένη καταγραφή των προγόνων του Λεωνίδα μέχρι τον Ηρακλή αποδεικνύει την δύναμη της διαχρονίας, νομιμοποιεί την ηγεσία των Λακεδαιμονίων στο Κοινό των Ελλήνων και ερμηνεύει την αριστεία του ανδρός στις Θερμοπύλες

Διάλεξη 13 Η Μάχη των Θερμοπυλών, ημέρες πρώτη και δεύτερη - η αποτυχία του Ξέρξη, ο Εφιάλτης και η Ανοπαία ατραπός (Η 210-222)

1.Ερώτηση

Τι αποδεικνύουν οι δύο πρώτες ημέρες της μάχης των Θερμοπυλών;

Απάντηση

Οι δύο πρώτες ημέρες της μάχης των Θερμοπυλών αποδεικνύουν την ορθότητα του σχεδίου του Λεωνίδα: οι μαχητές βιώνουν την συλλογική, υπερτοπική εθνική τους ταυτότητα και ενωμένοι και πειθαρχημένοι αποκρούουν τον εισβολέα (*Οί δὲ Ἕλληνας κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο*).

2.Ερώτηση

Ποια γεγονότα οδήγησαν στην ήττα των Ελλήνων;

Απάντηση

Τα γεγονότα που οδήγησαν στην ήττα ήταν:

- η προδοσία του Εφιάλτη,
- η Ανοπαία Ατραπός, το δύσβατο μυστικό πέρασμα που κατέληγε σε πολύ μικρή απόσταση από το τρίτο στενό των Θερμοπυλών. Το 480 π.Χ. στην μάχη των Θερμοπυλών ο προδότης Εφιάλτης, έκανε γνωστή την ύπαρξή της στον Πέρση αυτοκράτορα Ξέρξη, με αποτέλεσμα τα περσικά

στρατεύματα μέσω αυτού του μονοπατιού να καταλάβουν τα νώτα των Ελληνικών δυνάμεων.

- οι Αθάνατοι του Υδάρνη,
- η νυχτερινή ανάβαση και
- ο αιφνιδιασμός των Φωκέων.

3.Ερώτηση

Ποιες πληροφορίες το μάταιο της αντιστάσεως και την ήττα των Ελλήνων;

Απάντηση

Η τριπλή πληροφόρηση για την περικύκλωση και το μάταιο της αντιστάσεως με αυξανόμενο βαθμό βεβαιότητας: πρώτος ο μάντις Μεγιστίας «διάβασε» τα σφάγια, δεύτεροι οι Έλληνες αυτόμολοι ενημέρωσαν για την κυκλωτική κίνηση και τρίτοι οι σκοποί της πρωινής βάρδιας επιβεβαίωσαν την άφιξη των Περσών στην κορυφή του Καλλιδρόμου.

Διάλεξη 14 Η Μάχη των Θερμοπυλών, ημέρα τρίτη - Η ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδος (H 223-233)

Ερώτηση

Να αναφέρετε συνοπτικά τα γεγονότα τα οποία συνιστούν την αριστεία του Λεωνίδα και των 300.

Απάντηση

Η ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδος, η λυσσαλέα μάχη, ο θάνατος του Λεωνίδα, ο αγώνας για την σορό του (κατά το πρότυπο της μάχης Αχαιών και Τρώων για τον νεκρό Πάτροκλο), η υποχώρηση στον λόφο και οι τελευταίοι οπλίτες να πολεμούν χωρίς δόρατα, με σπασμένα ξίφη, με πέτρες, με τα χέρια με τα δόντια· ή, κατ' άλλη διατύπωση, η αριστεία του Λεωνίδα και των 300 του.